

راهنمای بالینی پرستاری
Nursing Practice Guideline

زیر نظر

دکتر سید حسن امامی رضوی و اعظم گیوری

سرپرست گروه

دکتر مهوش صلصالی

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

معاونت سلامت

دفتر امور پرستاری

گرد آوری و تنظیم:

دکتر مهوش صلصالی: دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر ندا مهرداد: استادیار دانشگاه علوم پزشکی ایران

دکتر منصوره زاغری تفرشی: استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

سونیا آرزومانیان: عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

همکاران دفتر امور پرستاری وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی:

خانم ها: آذر محمودی- رفعت رضاپور- زهره کوهی رستمکلانی

آقایان: مهدی ذهبی- حاتم احمدوند- داود امین نسب

همکارانی که در گردآوری این مجموعه در حیطه های مختلف ما را یاری نمودند:

دانشگاه	حیطه ها	گردآوری کنندگان
دانشگاه علوم پزشکی تهران	مراقبت های پرستاری در CCU، کودکان، سیستم عضلانی- اسکلتی، گوارش، زنان	خانم ها فاطمه بهرام نژاد- سونیا آرزومانیانس- میترا ذوالفقاری- منصوره علی اصغر پور- نسرین رسول زاده
دانشگاه علوم پزشکی ایران	مراقبت پرستاری در سیستم تنفس و گردش خون	خانم ژاله محمد علیها آقای محمد تقی صفدری
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	مراقبت های پرستاری در پوست و سوختگی	خانم زهرا صفوی بیات
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	مراقبت پرستاری در سیستم غدد مترشحه داخلی و سرطان	خانم ها دکتر فریبا طالقانی- صبوحی
دانشگاه علوم پزشکی شیراز	مراقبت پرستاری در مشکلات اعصاب و روان	خانم ها دکتر فرخنده شریف – مریم شایگان
دانشگاه علوم پزشکی تبریز	مراقبت پرستاری در اورژانس و اتاق عمل	خانم ها مژگان بهشید- فرانک جبار زاده تبریزی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان	مراقبت پرستاری در سیستم ادراری- تناسلی، مایعات و الکترولیت ها	خانم ها سکینه سیزواری- بتول تیرگری آقای دکتر عباس عباس زاده
دانشگاه علوم پزشکی همدان	مراقبت پرستاری در چشم، گوش، حلق و بینی	آقای دکتر محمد علی چراغی
دانشگاه علوم پزشکی زنجان	مراقبت پرستاری در سیستم مغز و اعصاب	آقای دکتر فرهاد رضانی بدر
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	مراقبت پرستاری در دوران سالمندی، توانبخشی و بحران	خانم ها دکتر سید باقر سادات مداح- مریم نخعی آقایان دکتر حمید رضا خانکه- شاهرخ علی نیا
دانشگاه علوم پزشکی گلستان	اقدامات عمومی پرستاری	خانم ها دکتر لیلا جویباری- دکتر اکرم ثناگو
دانشگاه علوم پزشکی مشهد	مراقبت های پرستاری در ICU و دیالیز	آقای دکتر عباس حیدری خانم ها: نیره داودی- فاطمه حاجی آبادی

بسمه تعالی

مقدمه:

تاریخچه غنی علم پرستاری در مورد استفاده از نتایج پژوهش در عملکرد، به زمانی برمی گردد که فلورانس نایتینگل از اطلاعات مربوط به میزان مرگ و میر بالای مجروحان جنگی متوجه ضرورت تغییر در روش مراقبت از بیماران شد. عملکرد مبتنی بر شواهد که در چند دهه اخیر مورد توجه صاحبانظران و متخصصان پرستاری واقع شده است در واقع کاربرد آگاهانه بهترین نتایج تحقیق در بالین به منظور ارائه خدمات هزینه اثربخش و با کیفیت بالا همراه با حفظ ارزش ها و ترجیحات بیماران است. تدوین راهنمای بالینی مبتنی بر شواهد رویکردی مشکل محور بوده و تجارب ارائه دهندگان مراقبت را مورد توجه قرار می دهد .

پرستار متخصص بالینی ضروری است علاوه بر دسترسی به منابع علمی و نتایج پژوهش ها، قدرت نقد و قضاوت برای بکارگیری نتایج در بالین بیمار را با توجه به ترجیحات و ارزشهای مددجو داشته باشد. در این رویکرد، بهترین دلایل و شواهد از طریق تلفیق پژوهش، دانش و تئوری، جهت انجام فعالیت ها ارائه می شود و کنار گذاشتن تجارب غیر سیستماتیک بالینی، قدیمی و سنتی مورد تاکید می باشد. بنابراین از پرستاران متخصص و با تجربه کشور انتظار می رود از این راهنما به بهترین شیوه ممکن در راستای ارتقاء کیفیت مراقبت های پرستاری استفاده نمایند تا از این طریق هویت علمی پرستاری به عنوان يك حرفه تخصصی، بیش از پیش تقویت شود .

دکتر کامران باقری لنکرانی

وزیر

پیش گفتار

کتاب راهنمای مراقبت بالینی که با سعی و تلاش بی دریغ سرکار خانم دکتر صلصالی و تعدادی از اساتید مجرب و اعضای هیئت علمی دانشگاههای علوم پزشکی تدوین شده است، نه تنها می تواند به مراقبت های سنتی و روتین وار در بخش های بالینی پایان دهد بلکه تضمین کننده کیفیت مراقبت بیماران بر اساس آخرین پیشرفت ها و نتایج مطالعات و تحقیقات در علوم پرستاری است.

با بکارگیری شایسته این کتاب، اتفاق نظر و هماهنگی بیشتر در ارائه مراقبت های بالینی فراهم آمده و پرستاران عزیز را در راه ارتقاء عملکرد حرفه ای و تولید علم و دانش پرستاری با تمرکز بر محوری ترین فعالیت پرستاری که همانا "مراقبت" است، رهنمون می سازد.

این کتاب مشتمل بر مشکلات متداول در سیستم های مختلف بدن و راهکارها و توصیه های مختلف پرستاری مبتنی بر شواهد و با استفاده از جدیدترین منابع موجود می باشد. امید است این مجموعه بتواند کمکی موثر در جهت ارائه مراقبت های پرستاری با کیفیت مناسب باشد.

اعظم گیوری

مدیر کل دفتر امور پرستاری

۱-۳۶	فصل اول: اقدامات عمومی در پرستاری
۳۷-۱۱۹	فصل دوم: مراقبت پرستاری از مشکلات سیستم مغز و اعصاب
۱۲۰-۱۳۸	فصل سوم: مراقبت پرستاری از مشکلات چشم، گوش، حلق و بینی
۱۳۹-۱۴۱	فصل چهارم: مراقبت پرستاری از مشکلات سیستم تنفسی
۱۴۲-۱۶۲	فصل پنجم: مراقبت پرستاری از مشکلات سیستم قلب و عروق و بیماری های خون
۱۶۳-۲۷۵	فصل ششم: مراقبت پرستاری از مشکلات سیستم گوارش
۲۷۶-۳۷۷	فصل هفتم: مراقبت پرستاری از مشکلات غدد مترشحه داخلی
۳۷۸-۴۵۷	فصل هشتم: مراقبت پرستاری از مشکلات عضلانی- اسکلتی
۴۵۸-۴۹۱	فصل نهم: مراقبت پرستاری در اختلال مایعات بدن و سیستم ادراری- تناسلی
۴۹۲-۵۰۲	فصل دهم: مراقبت پرستاری از مشکلات پوست و سوختگی
۵۰۳-۵۴۹	فصل یازدهم: مراقبت پرستاری از مشکلات اعصاب و روان
۵۵۰-۵۷۵	فصل دوازدهم: مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به سرطان
۵۷۶-۵۸۸	فصل سیزدهم: مراقبت پرستاری از سالمندان
۵۸۹-۵۹۳	فصل چهاردهم: پرستاری در بحران
۵۹۴-۷۱۵	فصل پانزدهم: مراقبت پرستاری در بخش های ویژه
۷۱۶-۷۹۰	فصل شانزدهم: مراقبت پرستاری در اورژانس و اتاق عمل